

Filippinerna: kronologi

1400-t Islam kommer till Mindanao och Sulu via Brunei på Borneo. I mitten av 1500-t var två sultanat etablerade. (EncB)

1521 Magellan landstiger på ön Cebu (NE)

1542 Spansk expedition gör anspråk på öarna och döper de till Filippinerna efter den spanske tronarvingen (BBC)

1570 Filippinerna blir spansk koloni (Upi)

1571 Manila grundas (EncB)

1890-t Uppror mot det spanska styret inleds. (BBC)

1892 Författaren och läkaren José Rizal organiserar Liga Filipina som kräver reformer. (NE)

1896 José Rizal avrättas. Det blir starten för den filippinska revolutionen. Katipunán, ett hemligt revolutionärt sällskap, gör uppror och får snart hundratusentals anhängare. (NE)

1897 Katipunán ingår vapenvila med spanjorerna som utlovar reformer. Rebelledarna i exil i Hong Kong. (NE)

1898 Under det spansk-amerikanska kriget, förlorar amerikanska marinen en spansk flotta i Manila-bukten. Spanien släpper F till USA. Katipunáns ledare återvänder, förklarar F oavhängigt och blir president i en nyupprättad filippinsk republik. I fredstraktat mellan USA och Spanien tillerkänns amerikanerna landet. Krig mellan USA och F. (NE, BBC)

1899 Uppror mot amerikanska trupper inleds. (BBC)

1901 Ledaren för Katipunán, Emilio Aguinaldo, infångas. (BBC)

1902 Amerikansk civil regering styre ersätter militära styret. (BBC)

1907 De första nationella valen hålls. De ger Nationalistpartiet, som eftersträvar en självständig republik, en ledande ställning. (NE)

1935 En folkomröstning godkänner etableringen av filippinska samväldet. Manuel Quezon blir förste president. F utlovas full självständighet inom 10 år. (BBC)

1941 Japan attackerar F med flyg, invaderar två veckor senare. (BBC)

1944 Amerikanska styrkor återtar öarna. (BBC)

1945 Hukernas ledare Luis Taruc, fortsätter striderna mot F:s regering och de amerikanska trupperna. (UU)

1946 maj Hukerna dödar 10 soldater. (UU)

1946 4 jul Självständighet - (Upi).

1946 juli Hukerna i offensiv på Luzon. Våldet sprider sej till omgivande områden och hundratals dödade. (UU)

1947 USA tilldelas militära baser. (BBC)

1948 Manuel Roxas, president, avlider plötsligt. Quirino, ny president, ger amnesti åt ledare och medlemmar i hukerna. (Corazon)

1951 Fredsavtal med Japan. F mottar 800 miljoner dollar till återuppbyggnad. (BBC)

- 1961 Diosdado Macapagal, Liberalerna, väljs till president. (EncB)
- 1965 30 dec Ferdinand Marcos svärs in som president (EncB)
- 1968 17 mar 28 muslimska rekryter i den filippinska armén, ska ha rekryterats för att infiltrera den malajsiska staten Sabah, slaktas av sina överordnade på ön Corregidor. (Asian Survey)
- 1968 maj MIM (Mindanao Independent Movement) bildas. Kort därefter MNLF (Moro National Liberation Front), lett av Nur Misauri. (UU)
- 1968 aug Regeringen skickar stridsberedda trupper till Cotabato, provinsen där MIM bildats. (UU)
- 1968 CPP - Filippinernas kommunistparti, bildas. (UU)
- 1969 29 mar Kommunistpartiets militära gren NPA (New People 's Army) bildas. (UU)
- 1969 Marcos återväljs, valet omgärdas av fuskanklagelser. Marcos stöd till USA:s krig i Vietnam väcker protester. (BBC)
- 1971 19 jun Kristna paramilitära grupper - Ilagas - attackerar civila i Carmen Norra Cotabato. Minst 70 muslimer, de flesta gamla män, kvinnor och barn, dödas. (Asian Survey)
- 1971 21 aug Plaza Miranda-massakern. Oidentifierade män kastar granater mot ett möte med Liberala partiet på Plaza Miranda. Nio människor dödas och 95 skadas. Benigno Aquino undslipper. (Corazon)
- 1972 23 sep Marcos utlyser undantagstillstånd. Parlamentet upplöses, oppositionella politiker arresteras, censur införs (BBC, Upi)
- 1972 Oroligheter bryter ut med muslimska separatister efter undantagstillståndet. Uppskattade döda varierar mellan 50.000 och 100.000. Över en kvarts miljon människor flyr till Malaysia (Corazon)
- 1973 A new constitution gives Marcos absolute powers. (BBC)
- 1975 Jan Regeringen i fredssamtal med muslimska rebeller i Jeddah, Saudiarabien under Islamiska konferensens beskydd. Inga framsteg, strider återupptas. (UU)
- 1975 mar Rapporten om tusentals muslimska rebeller på öarna Basilan och Tawi-Tawi, leder till en massiva militära operationer av regeringstrupper. (UU)
- 1975 apr Regeringen deklarerar att man går med på att inlemma MNLF-medlemmar i armén. I maj inleds nya fredssamtal. (UU)
- 1976 jan Presidenten deklarerar att 2000 regeringssoldater dödats i strider med MNLF sedan tidigt 70-tal. (UU)
- 1976 aug En allvarlig jordbävning leder till att katastroftillstånd deklarerar i södra F. (UU)
- 1976 23 dec Tripoliöverenskommelsen. MNLF släpper kravet på självständighet i utbyte mot autonomi för 13 provinser. Överenskommelsen håller i 5 månader. (UU)
- 1977 17 apr En folkomröstning hålls. MNLF bojkottar den. 93,9 procent av rösterna mot autonomi. (UU)
- 1977 sep Efter en attack med landmina från MNLF på ön Basilan, inleder regeringens trupper en offensiv till med marinen, flyget och landtrupper på Basilan och Jolo. (UU)
- 1977 nov Oppositionsledare Benigno Aquino döms till döden. Marcos skjuter upp avrättningen. (BBC, EncB)
- 1978 Problemen kring implementeringen av Tripoli-överenskommelsen orsakar

splittring i MNLF. (UU)

1978 Konflikten mellan regeringen och muslimska separatister (MNLF) kategoriserad som krig, med mer än 1000 döda i strid 1978 (UU).

1978 jan Undantagstillståndets bannlysning av politiska partier lyfts. (UU).

1978 apr Första valen till Nationalförsamlingen sedan 1972 hålls. Marcos parti vinner 152 av 165 platser. (UU)

1979 jul 10.000 Regeringstrupper skickas till Samar för att bekämpa CPP-rebeller. (UU)

1979 nov Försvarsministeriet rapporterar att mer än 10.000 kommunistrebeller dödats eller infångats. (UU)

1980 Aquino tillåts resa till USA för medicinsk vård. (BBC)

1981 jan Uppehållstillståndet hävt. (BBC)

1981 Marcos vinner presidentvalet (BBC)

1981 CPP utför attacker i samarbete med MNLF. (UU)

1983 21 aug Oppositionsledaren Benigno Aquino skjuten till döds.

1983 23 sep Demonstrationer med krav på Marcos avgång lockar 100.000 deltagare. 11 dödas och 200 skadas (Corazon).

1984 mar MNLF-fraktionen under ledning av Hashim Salamat, tar sig namnet MILF (Moro Islamic Liberation Front). (UU)

1984 jul Regeringen inleder offensiv mot vänstergerillan på norra Luzon. CPP antas vara aktiv i 80% av landets 73 provinser. (UU)

1985 okt Arméns befälhavare Fidel Ramos rapporterar att 1655 CPP-rebeller dödats under året. Dessutom har 1131 soldater och 1334 civila dödats i sammandrabbningar. (UU)

1985 nov Marcos utlyser tidigarelagda val. (Corazon)

1985 3 dec Corazon Aquino deklarerar att hon kandiderar i presidentvalet. (Corazon)

1986 7 feb Presidentval (Corazon)

1986 16 feb Corazon Aquino utlyser protestmöte mot Marcos. Nära 2 miljoner deltar. (Corazon)

1986 22 feb EDSA-revolten (Upi/Corazon)

1986 25 feb Både Marcos och Aquino svärs in som presidenter i olika delar av Manila. (UU)

1986 27 feb Ferdinand Marcos lämnar presidentpalatset.(Corazon)

1986 5 Jun President Aquino deklarerade at CPP gått med på att diskutera vapenvila. (UU)

1986 aug Formella förhandlingar inleds mellan CPP och regeringen. (UU)

1986 sep Aquino till Jolo för samtal med Misauri. (UU).

1986 nov Kupplaner mot Aquino avslöjade. Trupprörelser i Manila 4 november. (Corazon)

1986 27 nov. Regeringen och förhandlare för kommunistgerillan möts i Manila. Överenskommelse om eld upphör signeras. (Corazon)

1987 4 jan Regeringen signerar överenskommelse med MLNF-ledaren Nur Misauri

(Corazon)

1987 22 jan "Mendiola-massakern". 10.000 människor, de flesta bönder, går mot presidentpalatset. Utan förvarning skjuter soldater med handeldvapen och automatgevär. 20 demonstranter döda, över hundra skadade. Tre soldater skadade av ammunition, en skadad av sten. (Corazon)

1987 30 jan Förhandlingar mellan regeringen och vänstergerillan officiellt avbrutna. (UU)

1987 27 aug Revolterande armésoldater under ledning av Gregorio Honasan, attackerar Malacanangpalatset. Regeringstrupper slår ned upproret mot Aquino. (UU)

1988 President Aquino ger armén "fria händer i ett totalt krig mot kommunisterna." CPP trappar också upp attackerna mot militärbaser. (UU)

1989 aug Kongressen röstar för ARMM (Autonomous Region of Muslim Mindanao), Både MNLF och MILF bojkottar folkomröstningen om autonomi som sker 19 nov. Bara 4 av de 13 provinserna röstar för autonomi, MNLF hävdar att röstningen är riggad. (UU)

1989 29 sep. Ferdinand Marcos dör 72 år gammal, i Honolulu, Hawaii. (NYT)

1989 dec Amerikanska jetplan hjälper regeringen att slå ned ett kupp försök. (BBC)

1990 Militärer döms för mordet på Benigno Aquino. (BBC)

1990 dec Regeringen deklarerar vapenvila för 24-26 dec. NPA följer efter med en vapenvila 25-26 december. (UU)

1991 16 sep. Efter att F:s senat stoppat ett förslag om att förlänga de amerikanska baserna i landet, deklarerar NPA en vapenvila som vara i elva dagar. (UU).

1991 USA överger Clark Air Base efter att ett vulkanutbrott täckt den med aska. (BBC)

1992 USA stänger Subic Bay Naval Station. (BBC)

1992 Fidel Ramos blir president (Upi)

1992 1 sep Regeringen och CPP signerar gemensam deklaration i Haag. (UU)

1992 okt Nye president Ramos, initierar NUC (National Unification Commission) för att hitta lösningar till landets olika konflikter. Samtal börjar i Tripoli under medling av Khaddafi. (UU)

1993 Ramos lanserar kampanj för att kontrollera privatarméerna. Enligt polisen finns 562 privatarméer. (EncB)

1993 24 apr Hela ledarskiktet för nationella polisen sparkas efter utredning om korruption. (EncB)

1993 24 jun Fredssamtal med militära fraktioner skyldiga till kupp försök under Aquino. (UU).

1993 7 sep Ferdinand Marcos kropp tas till F, begravs på norra Luzon. (EncB)

1994 26 jan MNLF deklarerar ny vapenvila.

1994 25 mar Regeringen ger generell amnesti till alla rebeller i konflikten om Mindanao. Andra rundan i samtal med MNLF inleds i september. (UU)

1995 4 apr ASG ? Abu Sayyaf Gruppen - attackerar med 200 man den huvudsakligen kristna staden Ipil. 53 civila dödas. (UU)

1995 13 okt Fidel Ramos når överenskommelse med upproriska fraktioner inom

militären. (UU)

1995 nov Tyfonen Angela drabbar F., dödar mer än 700 människor. (EncB)

1996 2 sep MNLF signerar fredsöverenskommelse med regeringen. MILF fortsätter striderna. (BBC)

1996 30 sep MNLF-ledaren Nur Misauri väljs till guvernör över ARMM. Regeringen kritiserar hårt från politiska opponenter och kristna på Mindanao. (UU/EncB)

1997 maj Rapporter om att 1500 f.d. MNLF-medlemmar gått med i MILF som en protest mot fredsavtalet. (UU)

1998 30 jun Joseph Estrada segrar i presidentvalet (Upi)

1998 6 okt Högsta domstolen ändrar dom om korruption mot Imelda Marcos. Hon riskerade 12 år i fängelse men avtjänade aldrig något straff. (EncB)

1998 dec Regeringen initierar en storskalig offensiv riktad mot både MILF och ASG. Grundaren av ASG - Janjalani - dödas. (UU)

1999 aug Estradas motståndare arrangerar de största protesterna sedan Marcos regim. (EncB)

2000 5 jan Finansminister Edgardo Espiritu avgår i protest mot vad han kallar regeringens "korrupta kultur". (EncB)

2000 våren Regeringen har intagit muslimska MILF:s bas Abubakar. Tusentals civila drivs iväg, hundratals dödas. (Civ soc).

2000 23 apr Abu Sayyaf kidnappar 21 personer från en malaysisk semesterort. (EncB).

2000 jul MILF tvingar in 21 kristna civila i en moské och skjuter dem. en vecka senare dödas 13 kristna plantagearbetare. (UU)

2000 9 jul Regeringen deklarerar att man besegrat MILF och intagit alla deras baser. Detta år dör 1.434 i strider mellan regeringen och muslimska rebeller. 120.000 liv har skördats under tre decennier (UU, EncB).

2000 sep Utländska investerare har dragit tillbaka 390 miljoner dollar. Stor arbetslöshet, ekonomisk tillväxt en av de lägsta i regionen, otillräcklig i den snabba befolkningstillväxten. (EncB)

2000 9 sep Libyen förhandlar frisläppandet av västerlänningar kidnappade av ASG (EncB)

2000 16 sep Regeringen skickar 4000 trupper till ön Jolo mot ASG. (EncB)

2001 jan Åtal om riksrätt uppskjutet mot Estrada. Massprotester på Manilas gator. 20 januari avgår Estrada. Hans vicepresident, Gloria Arroyo, svärs in. (BBC)

2001 apr Estrada åtalas för att ha plundrat staten på mer än 80 miljoner dollar. (EncB)

2001 15 apr Anklagelser om korruption fäller MNLF-ledaren Nur Misauri. (UU)

2001 25 apr Estrada arresteras. 20.000 av hans anhängare protesterar 1 maj. Fyra personer dödas av polis. (EncB)

2001 27-30 apr Officiella fredssamtal i Oslo mellan CPP och regeringen. Regeringen drar sej senare ur förhandlingarna efter mord på två kongressmän. (UU)

2001 14 maj. Mer än 100 människor dödas i decenniets blodigaste kongress- och lokalval. (EncB).

2001 27 maj ASG gör en räd på semesterort, för bort 20 personer, inklusive tre

amerikaner. (EncB).

2001 Jun ASG-ledare dödas. (UU)

2001 22 jun Fredsavtal mellan MILF och F:s regering. (UU).

2001 Jul 22 Arroyo lanserar plan för kampen mot fattigdom. Deklarerar planer för jordreform. 5% av befolkningen äger 90% av marken. (EncB)

2001 19 nov MNLF-fraktion dödar 55 personer, 100 personer dödade i efterföljande strider. (EncB)

2001 dec Sammandrabbningar med MNLF. Ledaren Nur Misauri flyr till Malaysia där han arresteras. (UU)

2002 NPA terroriststämplas av USA. 51 civila offer för NPA under året. (UU)

2002 Cirka 200 döda i strider mellan CPP och regeringen. (UU).

2002 Cirka 386 döda i strider mellan rebeller på Mindanao och regeringen. (UU)

2002 jan USA i gemensamt militärt samarbete med F. Militära övningar nära ASG:s huvudfäste. (BBC)

2002 okt En serie dödliga bombattacker i bland annat Manila, islamistiska aktivister får skulden. (BBC)

2002 dec MILF dödar 16 personer och en borgmästare i bombattentat i Maguindanao, MILF dödar cirka 47 civila detta år, de flesta på Mindanao. (UU).

2003 mar, apr MILF anklagas för två bombattentat som dödar 39 människor i Davao. (EncB)

2003 13 jul Ledaren för MILF, Hashim Salamat, dör i hjärtattack. (EncB)

2003 26 jul Armémyteri i Manila. 300 soldater intar ett köpcentrum. Ger upp frivilligt efter förhandlingar. 320 officerare och soldater grips. (BBC, EncB)

2004 27 feb En bomb exploderar på färja och dödar 116 människor. ASG tar på sej attacken. (UU)

2004 30 jun Arroyo vinner presidentvalet. 115 människor dödas i valkampanjen. Anklagelser om valfusk och illegala metoder från Arroyo. (Upi, EncB)

2004 jul F drar bort trupper från Irak, krav från kidnappare som bortfört en lastbilschaufför. (BBC)

2004 nov, dec Fyra stormar härjar F. 1,062 dödade, 552 saknade. (EncB)

2005 jan Strider mellan regeringssoldater och MILF bryter tidigare vapenvila. (BBC)

2005 14 feb Bomber exploderar i Manila och två städer i södra F. Åtta döda, över hundra skadade. (EncB)

2005 jun Telefonsamtal publiceras med indikationer på Arroyos delaktighet i röstfusk i valet 2004 (EncB)

2005 sep Underhuset i F:s kongress förkastar ett försök till riksrätt mot Arroyo för valfusk 2004. (BBC)

2006 Organisationer för mänskliga rättigheter anklagar armén för inblandning i en våg av mord på vänsteraktivister. En organisation beräknar 300 mord på ett och ett halvt år.(EncB)

2006 17 feb Ett jordskred orsakar 1000 döda på ön Leyte. (BBC, EncB)

2006 24 feb Militären annonserar att man hindrat en kupp mot president Gloria Macapagal Arroyo. Arroyo deklarerar en veckas undantagstillstånd, slår ned på i första hand vänstergrupperingar i landet, anklagade för samröre med

kommunistrebellerna. (UU)

2006 22 jun En grupp av Lumad (ursprungsbefolkning) dödar 23 muslimska bybor i en räd. Attacken skall ha varit en hämnd för en attack tidigare där två Lumad-medlemmar dödades som muslimer anklagades ligga bakom. (UU)

2006 jun President Arroyo deklarerar totalt krig mot vänsterrebellerna. 7000 extra trupper rekryteras. (UU)

2006 10 okt En bomb exploderar på Mindanao, 12 dödas, MILF bakom dådet. (EncB)

2007 feb Regeringsrapport anklagar militärer för att ligga bakom mord på hundratals, mestadels vänsteraktivister, sedan 2001. (BBC)

2007 apr Militären trappar upp offensiverna mot ASG efter att gruppen halshuggit sju kristna kidnappade. (BBC)

2007 14 maj. Nationella val, 30 miljoner går till valurnorna. 126 personer dödas i valkampanjen. Arroyos anhängare vinner 200 av de 219 platserna i representanthuset. (EncB)

2007 jul Inrikes och internationell kritik under året över försvunna och dödade politiska aktivister och religiösa ledare. En filippinsk organisation för mänskliga rättigheter säger att nästan 1000 människor dödades eller försvunnit 2001-2006. (EncB)

2007 aug 26 soldater dödade i strider med separatister på ön Jolo. 24.000 människor flyr från sina hem när armén slår tillbaka. (EncB)

2007 12 sep Efter en sex år lång rättegång döms Joseph Estrada för att tagit 85 miljoner dollar i mutor under sin presidenttid. Döms till 40 år i fängelse, men han benådas av Arroyo. (EncB)

2007 nov Soldater gör ett misslyckat kuppförsök efter att brutit sig ut från rättegången där de stor åtalade för myteri 2003. (BBC)

2008 1 jun Färja kapsejsar i en tyfon. Av 800 passagerare, överlever endast 60. (EncB)

2008 21 aug Intensifierade strider på Mindanao med nära 100 döda och 500.000 som tvingades lämna sina hem. (EncB)

2008 dec Fredssamtal med NPA under ledning av Norge bryter samman. NPA attackerar armépatrull på Mindanao. (BBC)

2009 jun Armén uppger att man intagit en stor MILF-bas, dödat 30 rebeller. (BBC)

2009 jun Nederländerna är värd för informella möten mellan CPP och regeringen. (UU)

2009 jul MILF deklarerade en ensidig vapenvila, börjar förhandla med regeringen, våldet minskar dramatiskt. (UU)

2009 1 aug Corazon Aquino avlider. 100.000 människor deltar i begravningsprocessionen. (EncB)

2009 12 aug 400 militärer och polismän stormar två ASG-läger på ön Basilan. 23 regeringssoldater och 31 rebeller dödas. (EncB)

2009 27 nov En grupp på väg att nominera kandidat till val attackerar på Mindanao. 57 döda Regeringen deklarerar undantagstillstånd. (BBC)

2009 dec Filippinska armén och polisen uppger att de jagar 3000 beväpnade män knutna till klanen Ampatuan, misstänkta för massakern på Mindanao i november (BBC)

2010 feb ASG-rebeller dödar 11 bybor på Basilan, i en misstänkt hämndaktion för mordet på en av gruppens ledare (BBC)

2010 feb Åklagare åtalar 196 personer för mordet i Massakern på Mindanao i nov 2009. Bland de åtalade finns Andal Ampatuan, f.d. guvernör och allierad till president Arroyo. (BBC)

2010 maj Benigno "Noynoy" Aquino vinner presidentvalet.

Källor och förkortningar:

"Contested Democracy and the left in the Philippines after Marcos", Nathan Gilbert Quimpo, 2008

"Crisis in the Philippines, The Marcos era and beyond", John Bresnan, 1986

"Filippinsk vardag ? från daghem till politik", Lennart Johnsson, 2002

civ soc - "In the name of civil society, from free election movements to people power in the Philippines", Eva-Lotta E Hedman, 2006.

Asian Survey - "Options in the pursuit of a just comprehensive, and stable peace in the southern Philippines", Asian Survey 2001.

NE - Nationalencyklopedin

EncB - Encyklopedia Britannica

Upi - Länder i fickformat, Utrikespolitiska institutet

UU - Uppsala Universitets konfliktdatabas

Corazon - "Corazon Aquino, The Story of a Revolution", Lucy Komisar 1987

NYT - New York Times